

Lieta C-349/24 [Nuratau]ⁱ**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2024. gada 13. maijs

Iesniedzējtiesa:*Krajský soud v Brně* (Čehijas Republika)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2024. gada 9. maijs

Prasītājs:

A.B.

Atbildētājs:*Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky***Pamatlietas priekšmets**

Pamatlietā tiek izskatīta Uzbekistānas pilsoņa A. B. sūdzība, ar ko lūgts atcelt *Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky* (Iekšlietu ministrijas Patvēruma un migrācijas politikas departamenta, Čehijas Republika) (turpmāk tekstā – “atbildētājs”) 2023. gada 9. novembra lēmumu, ar kuru noraidīts A.B. starptautiskās aizsardzības pieteikums.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Iesniedzējtiesa lūdz Tiesu interpretēt Direktīvas 2011/95/ES¹ 3. pantu.

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.; kļūdas labojums – OV 2017, L 167, 58. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2011/95”).

Prejudiciālais jautājums

“Vai 3. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādāta versija), jāinterpretē tādējādi, ka par labvēlīgāku standartu, lai noteiktu, kas kvalificējams kā persona, kura tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, šīs tiesību normas izpratnē var uzskatīt dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar ko ir atļauts piešķirt alternatīvo aizsardzību starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam arī tad, ja pastāv faktiskis būtiska kaitējuma risks, kas nav paredzēts minētās direktīvas 15. pantā un kas izpaužas tādējādi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam uzlikts pienākums izceļot no dalībvalsts būtu pretrunā šīs dalībvalsts starptautiskajām saistībām, ja vienlaikus šī pretruna ar dalībvalsts starptautiskajām saistībām attiecas uz situāciju starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja izcelsmes valstī?”

Atbilstošās Savienības un starptautiskās tiesības

Eiropas Savienības Pamattiesību Hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7. pants.

Direktīvas 2011/95 2., 10., 12., 13., 14., 15. un 34. apsvērumi un 2. panta f) punkts, 3., 15. un 18. pants.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 8. pants.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Saskaņā ar Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (Likums Nr. 325/1999 par patvērumu; turpmāk tekstā – “Patvēruma likums”) 91. panta 1. punkta b) apakšpunktu redakcijā, kas bija spēkā no 2000. gada 1. janvāra līdz 2006. gada 31. augustam, pienākums izbeigt uzturēšanos nav piemērojams, ja tas būtu pretrunā Čehijas Republikas starptautiskajām saistībām.

Patvēruma likuma 14.a panta 1. punktā redakcijā, kas bija spēkā no 2006. gada 1. septembra līdz 2023. gada 30. jūnijam bija paredzēts, ka alternatīvo aizsardzību piešķir ārvalstniekam, kurš neatbilst patvēruma piešķiršanas kritērijiem, ja starptautiskās aizsardzības procedūrā konstatēts, ka viņa gadījumā pastāv pamatotas bažas par to, ka, ja ārvalstnieks tiks nosūtīts atpakaļ uz valsti, kuras pilsonis viņš ir, viņam draudēs reāls būtiska kaitējuma risks, un šī riska dēļ viņš nevar vai nevēlas izmantot tās valsts aizsardzību, kuras pilsonis viņš ir. Patvēruma likuma 14.a panta 2. punktā minētajā redakcijā bija paredzēts, ka būtisks kaitējums šī likuma izpratnē ir: a) nāvessoda piespriešana vai izpilde, b) starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana

izcelsmes valstī, c) smagi draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautiska vai iekšēja bruņota konflikta gadījumā, vai d) situācija, kurā ārvalstniekam uzlikts izceļošanas pienākums būtu pretrunā Čehijas Republikas starptautiskajām saistībām.

Likumprojekta, ar ko Patvēruma likumā tika iekļauts 14.a pants, pamatojumā norādīts: šis noteikums aizstāj noteikumus par šķēršļiem izceļošanas pienākuma uzlikšanai ārvalstniekam, kā tie bija definēti Patvēruma likuma 91. pantā. Tādējādi papildus Direktīvā 2004/83² noteiktajam būtiska kaitējuma definīcija tika papildināta tādējādi, ka par šādu kaitējumu tiek uzskatīta arī situācija, kad izceļošanas pienākuma uzlikšana ārvalstniekam nebūtu iespējama, ņemot vērā saistības, kas izriet no Čehijas Republikai saistošiem starptautiskiem nolīgumiem (piemēram, attiecībā uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību saskaņā ar ECTK 8. pantu).

No 2023. gada 1. jūlija 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkts ir atcelts.

Īss pamatlītas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2019. gada aprīlī A.B. iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu, no kura izriet turpmāk izklāstītais: A.B. ieradās Čehijas Republikā 2006. gada jūlijā un uzturējās tajā, pamatojoties uz uzturēšanās atļauju, lai veiktu uzņēmējdarbību. 2018. gada augustā A.B. iesniedza pieteikumu uzturēšanās atļaujas pagarināšanai, kurš netika apmierināts. 2011. vai 2012. gadā A.B. ceļošanas un pastāvīgās uzturēšanās dokumenti esot tikuši nozagti. A.B. pēdējo reizi Uzbekistānā bija atvaļinājumā 2008. gadā. Tur dzīvo viņa brālis, ar kuru viņam tomēr neesot nekādu kontaktu. Uzbekistānas policisti nogalināja A.B. dēlu, savukārt 2018. gada decembrī Čehijā nomira viņa sieva. A.B. iesniedza arī ārsta izziņu, kurā norādīts, ka viņam ir garīgās veselības problēmas. Attiecībā uz bailēm no atgriešanās A.B. norādīja, ka baidās, ka viņu lidostā varētu apturēt policija, jo viņš nav reģistrējies vēstniecībā, par ko viņam draud naudas sods vai cietumsods.
- 2 Ar 2020. gada februārī pieņemto lēmumu atbildētājs atteicās piešķirt A.B. starptautisko aizsardzību (pirmais atbildētāja lēmums). *Krajský soud v Praze* (Prāgas apgabaltiesa, Čehijas Republika) ar 2021. gada 17. jūnija spriedumu šo lēmumu atcēla, pamatojoties uz to, ka tas nebija pārsūdzams saistībā ar Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu. Tiesa it īpaši aizrādīja atbildētājam, ka tas nav ņēmis vērā faktiskos apstākļus attiecībā uz A.B. ģimenes un privāto dzīvi un no tā izrietošo saikni, kāda A.B. ir ar Čehijas Republiku, kā arī viņa veselības stāvokli un viņa dēla noslepkavošanu.

² Iepriekš spēkā bijusī Padomes Direktīva 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2004, L 304, 12. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/83”).

- 3 Ar 2022. gada 20. oktobra lēmumu atbildētājs atkal atteicās piešķirt A.B. starptautisko aizsardzību (otrais atbildētāja lēmums). Atbildētājs jo īpaši norādīja, ka A.B. gadījumā nav izpildīts nosacījums alternatīvās aizsardzības piešķiršanai saskaņā ar Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu, jo konstatētie fakti neliecina, ka viņš Čehijas Republikā būtu izveidojis spēcīgas sociālās vai privātās saites.
- 4 Otrais atbildētāja lēmums tika atcelts ar *Krajský soud v Brně* (Brno apgabaltiesas, Čehijas Republika) 2023. gada 17. maija spriedumu, jo tas joprojām nebija pārsūdzams saistībā ar Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu. Šī tiesa aizrādīja atbildētājam, ka tas galvenokārt ir ņēmis vērā tos faktus, kas nav labvēlīgi A.B. (proti, ka viņam nebija mājošanas vietas, viņš nebija legalizējis savu nelikumīgo uzturēšanos un lielāko daļu savas dzīves bija pavadījis Uzbekistānā), kaut arī A.B. bija norādījis vairākus faktus, kuru dēļ viņš uzskatīja, ka viņam uzliktais izceļošanas pienākums ir nesamērīga iejaukšanās viņa privātajā dzīvē. Šajā sakarā A.B. jo īpaši norādīja uz uzturēšanās ilgumu Čehijā, savu vecumu un veselības problēmām, sociālo un ģimenes saistību neesamību Uzbekistānā, kā arī savām čehu valodas zināšanām. *Krajský soud v Brně* (Brno apgabaltiesa) turklāt norādīja, ka atbildētājam bija jāizvērtē viss laikposms, kurā A.B. uzturējās Čehijas Republikā, nevis tikai laikposms tieši pirms lēmuma pieņemšanas. Iepriekš A.B. bija gan mājojis, gan darbs, un lielāko daļu laika, ko viņš pavadīja Čehijas Republikā, viņam bija derīgas uzturēšanās tiesības. *Krajský soud v Brně* (Brno apgabaltiesa) piebilda, ka, lai pareizi novērtētu, cik stipras ir A.B. sociālās saites ar Čehijas Republiku, atbildētājam bija jāiegūst no viņa daudz vairāk ziņu par viņa privāto dzīvi un jāiepazīstas ar viņa imigrācijas vēsturi.
- 5 Ar 2023. gada 9. novembra lēmumu, ko iesniedzējtiesa aplūko šajā tiesvedībā, atbildētājs vēlreiz atteicās piešķirt A.B. starptautisko aizsardzību (trešais atbildētāja lēmums). Proti, atbildētājs, pamatojoties jo īpaši uz sarunu, kurā A.B. sīki aprakstīja savu privāto dzīvi, pieņēma, ka viņam Čehijā nav stipru sociālo vai privāto saistību. Šo secinājumu apstiprina arī A.B. paziņojums par viņa sievas mirstīgajām atliekām, kuru esamību apgabaltiesas iepriekšējā tiesvedībā uzskatīja par iespējamu privātu saikni ar Čehijas Republiku. A.B. nezinot, kur atrodas urna ar viņa sievas mirstīgajām atliekām, un viņš to neesot saņēmis pat tad, kad 2019. gadā saņēma derīgus dokumentus. Visbeidzot, atbildētājs apgalvoja, ka arī A.B. veselības stāvoklis nav pamats tam, lai viņam piešķirtu alternatīvo aizsardzību saskaņā ar Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu.
- 6 Sūdzībā par trešo atbildētāja lēmumu A.B. apgalvoja, ka atbildētājs neesot visaptveroši izvērtējis viņa privāto un ģimenes dzīvi un starptautiskās aizsardzības piešķiršanu pamatojošos faktus, it īpaši iejaukšanās viņa privātajā dzīvē dēļ. Atbildētājs savu vērtējumu esot balstījis uz laikposmu tieši pirms lēmuma pieņemšanas un neesot ņēmis vērā A.B. iepriekšējo daudzgadīgo uzturēšanos [Čehijas Republikā], kad viņam bija darbs un mājošanas vieta, un viņš bija veiksmīgi integrējies Čehijas sabiedrībā. Turklāt atbildētājs nav ņēmis vērā it īpaši to, ka A.B. ir slims un jau sasniedzis pensijas vecumu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 7 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Savienības tiesībām preturunā ir tas, ka alternatīvā aizsardzība valsts tiesību aktos ir reglamentēta tādējādi, ka papildus Direktīvas 2011/95 15. panta a) līdz c) punktā minētajam būtiska kaitējuma veidu uzskaitījumam, tās piešķiršanai ir paredzēts vēl viens būtiska kaitējuma veids, proti, gadījums kad starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam noteikts izceļošanas pienākums ir pretrunā attiecīgās dalībvalsts starptautiskajām saistībām, ja šī pretruna ir saistīta ar situāciju šīs personas izcelsmes valstī. Konkrēti, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šādu tiesisko regulējumu var kvalificēt par labvēlīgāku standartu Direktīvas 2011/95 3. panta izpratnē.
- 8 Iesniedzējtiesa vispirms atsaucās uz Tiesas judikatūru par Direktīvas 2011/95 3. panta interpretāciju.
- 9 Iesniedzējtiesa atgādināja, ka Direktīva 2011/95 neattiecas uz personu, kurai ir atļauts uzturēties dalībvalstu teritorijā nevis tādēļ, ka tai būtu nepieciešama starptautiskā aizsardzība, bet pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjutības vai humānu iemeslu dēļ [tulcotāja piezīme: čehu valodas redakcijā “līdzjutības” vietā lietots termins “ģimenes apsvērumi”]³. Tālāk iesniedzējtiesa atsaucās uz spriedumu B. un D., no kura izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, kas piešķir patvēruma tiesības personai, kurai ir liegts bēgļa statuss saskaņā ar Direktīvā 2004/83 paredzēto izslēgšanas klauzulu, ir pretrunā šai direktīvai. Tomēr dalībvalstis var piešķirt patvērumu šādai personai, pamatojoties uz savas valsts tiesībām, ja šī cita veida aizsardzība nerada sajaukšanās iespēju ar bēgļa statusu Direktīvas 2004/83 izpratnē.
- 10 Spriedumā *M’Bodj* Tiesa atzinusi, ka tas būtu pretrunā Direktīvas 2004/83 sistēmai un mērķiem, ja tajā paredzētie statusi tiktu piešķirti trešās valsts valstspiederīgajiem, kas ir situācijās, kurām nav nekādas saiknes ar starptautiskās aizsardzības loģiku. Tādējādi valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru alternatīvās aizsardzības ietvaros tiek piešķirtas tiesības palikt dalībvalsts teritorijā ar smagu slimību sirgstošai personai, kura savā izcelsmes valstī nesaņemtu pienācīgu medicīnisko aprūpi, nevar tikt uzskatīts par labvēlīgākiem standartiem šīs direktīvas 3. panta izpratnē⁴.
- 11 2018. gada 4. oktobra spriedumā *Ahmedbekova*, C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801 (turpmāk tekstā – “spriedums *Ahmedbekova*”), pamatojoties uz Direktīvas 2011/95 23. pantu, Tiesa secināja, ka saskaņā ar minētās direktīvas 3. pantu dalībvalstij saskaņā ar šajā direktīvā noteikto sistēmu ir atļauts paredzēt

³Skat. Direktīvas 2011/95 15. apsvērumu un Tiesas spriedumus: 2010. gada 9. novembris, B. un D., C-57/09 un C-101/09, ECLI:EU:C:2010:661 (turpmāk tekstā – “spriedums B. un D.”), un 2014. gada 18. decembris, *M’Bodj*, C-542/13, ECLI:EU:C:2014:2452 (turpmāk tekstā – “spriedums *M’Bodj*”), kuri attiecas uz Direktīvu 2004/83.

⁴ Pie tāda paša secinājuma Tiesa nonāca arī 2014. gada 18. decembra spriedumā *Abdida*, C-562/13, ECLI:EU:C:2014:2453 (turpmāk tekstā – “spriedums *Abdida*”).

starptautisko aizsardzību ģimenes loceklim un paplašināt šīs aizsardzības priekšrocības attiecībā uz citiem šīs ģimenes locekļiem, ar nosacījumu, ka uz viņiem neattiecas izslēgšanas pamats un ka viņu situācija, pateicoties vajadzībai saglabāt ģimenes vienotību, ir saistīta ar starptautiskās aizsardzības loģiku⁵.

- 12 Turklāt iesniedzējtiesa atgādina, ka principi, kas izriet no iepriekš minētās judikatūras, ir apkopoti Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras (EUAA) publicētajā Starptautiskās tiesnešu asociācijas bēgļu tiesību jomā (IARMJ) sagatavotajā juridiskajā analizē par tiesībām uz starptautisko aizsardzību, kurā it īpaši ir iekļauti šādi secinājumi.
- 13 Valsts tiesību akti var piešķirt patvēruma tiesības personām, uz kurām neattiecas Direktīva 2011/95, taču saskaņā ar šo direktīvu jānošķir valsts aizsardzība no starptautiskās aizsardzības. Šai starptautiskajai aizsardzībai ir nepieciešams, lai vajāšanas vai būtiska kaitējuma avots būtu identificējams. Turklāt visticamāk uz tādas personas situāciju, kura savā izcelsmes valstī piedzīvojusi traumatisku notikumu, kas nav saistīts ar pašreizējam bailēm no vajāšanas vai reālu būtiska kaitējuma risku, Direktīva 2011/95 neattieksies. Šādā gadījumā ir piemērojama diskrecionāra aizsardzība līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ. Turpretim Direktīvas 2011/95 3. panta piemērošanas jomā ietilpst bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss, kas piešķirts personas, kurai šāds statuss ir piešķirts saskaņā ar šo direktīvu, ģimenes locekļiem. Tiesa vēl nav pieņēmusi galīgu nolēmumu par to, kad labvēlīgāki standarti ietilpst minētās direktīvas darbības jomā, jo īpaši attiecībā uz labvēlīgākiem noteikumiem, lai noteiktu, kura persona ir kvalificējama kā bēglis vai persona, kam nepieciešama alternatīvā aizsardzība.
- 14 Visbeidzot, iesniedzējtiesa atsaucās uz Ž. Rišāra Delatūra [*J. Richard de la Tour*] secinājumiem, kas sniegti 2021. gada 12. maija lietā *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana) (C-91/20), kuros norādīts, ka dalībvalsts nevar izmantot “savu rīcības brīvību, lai šos kopīgos jēdzienus un kritērijus definētu atšķirīgi un lai pieņemtu tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu varētu piešķirt citu iemeslu dēļ nekā tie, kas skaidri minēti Direktīvā 2011/95 [..]”.
- 15 Izskatāmajā lietā iesniedzējtiesai ir šaubas par iepriekš minēto Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu, kur, papildus Direktīvas 2011/95 15. panta a) līdz c) punktā paredzētajam būtiska kaitējuma veidu uzskaitījumam ir noteikts cits būtiska kaitējuma veids, proti, gadījums, kad izceļošanas pienākuma noteikšana ārvalstniekam ir pretrunā Čehijas Republikas starptautiskajām saistībām.

⁵ Šo secinājumu Tiesa apstiprināja 2021. gada 9. novembra spriedumā *Bundesrepublik Deutschland* (Ģimenes vienotības saglabāšana), C-91/20, ECLI:EU:C:2021:898 (turpmāk tekstā – “spriedums *Bundesrepublik Deutschland*”).

- 16 Šis valsts tiesību normas jēga un mērķis ⁶ bija aizstāt konkrētu izceļošanas pienākuma noteikšanas šķērslī, kas bija ietverts iepriekš minētajā Patvēruma likuma 91. panta 1. punkta b) apakšpunktā, un novērst ECPAK 8. panta pārkāpumu attiecībā uz ārvalstniekiem, kuriem patvērums nav piešķirts nekādā formā. Ar šo 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu Čehijas likumdevējs ir nolēmis izpildīt savus pozitīvos pienākumus, kuri izriet no minētā ECPAK panta.
- 17 Iepriekš valsts tiesu praksē minētais 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkts tika interpretēts vispārztītā veidā – alternatīvās aizsardzības piešķiršanas iemesls varēja būt tas, ka pati izceļošanas pienākuma uzlikšana starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir pretrunā Čehijas starptautiskajām saistībām. Tas varēja būt gadījumā, kad pieteikuma iesniedzējam Čehijas Republikā bija izveidojušās tādas ģimenes vai personiskās saites, ka nepieciešamība izbraukt pati par sevi būtu nesamērīga iejaukšanās viņa ģimenes vai privātajā dzīvē.
- 18 Pēc sprieduma *M'Boj* valsts judikatūra secināja, ka Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkts Čehijas tiesībās ieviests, pārkāpjot Savienības tiesības. Tomēr šī pretruna darbojās vienīgi starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja labā. Direktīva 2011/95 nevarēja radīt tiešu ietekmi, kas kaitē privātpersonai, tāpēc ne administratīvās iestādes, ne administratīvās tiesas nevarēja ņemt vērā šo pretrunu.
- 19 Tomēr 2024. gada 15. februārī *paplašrený senát Nejvyššího správního soudu* (Čehijas Republikas Augstākās administratīvās tiesas paplašinātā palāta turpmāk tekstā – “paplašinātā palāta”) pieņēma rezolūciju, ar kuru tā grozīja iepriekšējo minētā 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkta interpretāciju un interpretēja to, pieņemot, ka Direktīva 2011/95 netieši iedarbojas par sliktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem. Paplašinātā palāta nolēma, ka šo alternatīvās aizsardzības veidu var piešķirt ārvalstniekam, kuram tad, kad ir radusies pretruna Čehijas Republikas starptautiskajām saistībām, būtisks kaitējums draudētu viņa izcelsmes valstī, nevis uzņēmējvalstī.
- 20 Paplašinātā palāta balstījās uz pieņēmumu ⁷, ka valsts tiesību norma, kura tika pieņemta, lai transponētu direktīvu, jāinterpretē, ņemot vērā attiecīgās direktīvas redakciju un mērķi, un dalībvalsts ir tiesīga šo interpretāciju piemērot arī attiecībā uz privātpersonām ⁸. Pamatojoties uz Tiesas judikatūru ⁹, paplašinātā palāta

⁶ Skat. šī kopsavilkuma sadaļā “Atbilstošās valsts tiesības” ietverto atsauci uz likumprojekta, ar kuru Patvēruma likums tika papildināts ar 14.a pantu, paskaidrojumu.

⁷ Šajā ziņā paplašinātā palāta atsaucās uz Tiesas spriedumiem: 1984. gada 10. aprīlis, *Von Colson*, C-14/83, ECLI:EU:C:1984:153, 26. punkts; 1990. gada 13. novembris, *Marleasing*, C-106/89, ECLI:EU:C:1990:395, 8. punkts; 1994. gada 14. jūlijs, *Faccini Dori*, C-91/92, ECLI:EU:C:1994:292, 26. punkts; vai 2004. gada 5. oktobris, *Pfeiffer u.c.*, C-397/01, ECLI:EU:C:2004:584, 113.–116. punkts.

⁸ Skat. Tiesas spriedumus: 1987. gada 8. oktobris, *Kolpinghuis Nijmegen*, 80/86, ECLI:EU:C:1987:431, 12.–14. punkts; un 2007. gada 5. jūlijs, *Kofoed*, C-321/05, ECLI:EU:C:2007:408, 45. punkts.

secināja, ka Direktīvas 2011/95 3. pants nepieļauj, ka dalībvalsts ievieš vai patur spēkā tiesisko regulējumu, ar ko piešķir alternatīvo aizsardzību ārvalstniekiem, kuri atrodas situācijās, kas nav saistītas ar starptautiskās aizsardzības loģiku¹⁰. Tikmēr iepriekš pieņemtā Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkta interpretācija, saskaņā ar kuru alternatīvo aizsardzību var piešķirt, ja starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam uzliktais izceļošanas pienākums ir pretrunā Čehijas Republikas starptautiskajām saistībām, neatbilst šai loģikai, jo tajā nav ņemts vērā tas, ka alternatīvā aizsardzība pēc savas būtības ir paredzēta, lai aizsargātu pieteikuma iesniedzēju no būtiska kaitējuma viņa izcelsmes valstī. Tādējādi, paplašinātās palātas ieskatā, šāda interpretācija ir acīmredzami pretrunā Direktīvas 2011/95 3. pantam un Tiesas judikatūrai.

- 21 Turpretī paplašinātā palāta uzskatīja, ka Savienības tiesībām atbilst situācija, kurā alternatīvā aizsardzība attiecas tikai uz kaitējumu, kurš sakarā ar pienākuma atstāt uzņēmējvalsti noteikšanu draud starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam viņa izcelsmes valstī, citiem vārdiem sakot, ja pretruna Čehijas Republikas starptautiskajām saistībām ir saistīta ar izcelsmes valsti, nevis uz uzņēmējvalsti. Šāda situācija varētu rasties, piemēram, ja ārvalstnieks savā izcelsmes valstī būtu pakļauts bērnu darbam, piespiedu laulībām, notiesāšanai par nodarījumu, kas tā izdarīšanas brīdī nebija noziedzīgs nodarījums, vai medicīniskās aprūpes atteikumam, neraugoties uz nopietna kaitējuma risku viņa veselībai. Tādēļ šādos gadījumos starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs nevarētu saņemt alternatīvo aizsardzību saskaņā ar Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta a) līdz c) apakšpunktu [kas atbilst Direktīvas 2011/95 15. panta a) līdz c) apakšpunktam].
- 22 Visbeidzot, paplašinātā palāta uzsvēra, ka būtu vēlams, lai Čehijas likumdevējs vairāk ņemtu vērā arī gadījumus, kas neietilpst patvēruma vai alternatīvās aizsardzības piemērošanas jomā. Tomēr tas to nedrīkst darīt, paplašinot alternatīvo aizsardzību pretēji tās loģikai. Šī aizsardzība izriet no Savienības tiesībām, kuras būtiski ierobežo valsts likumdevēju to transponēšanā. Aizsardzību pret izceļošanas pienākuma uzlikšanu kā tādu nodrošina izceļošanas pienākuma uzlikšanas procedūra vai izraidīšanas procedūra.
- 23 Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai paplašinātās palātas veiktā Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkta interpretācija ir saderīga ar Savienības tiesībām.
- 24 Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesa vispirms norāda, ka paplašinātā palāta atsaucās uz spriedumiem *Bundesrepublik Deutschland* un *Ahmedbekov* kā piemēru tam, ka, ja valsts tiesību līmenī bēgļa statuss tiktu automātiski piešķirts personas, kurai šis statuss ir piešķirts, ģimenes locekļiem, tas nav pretrunā

⁹ Proti, spriedumi *M'Boj*, *Bundesrepublik Deutschland* un *Ahmedbekova*.

¹⁰ Paplašinātā palāta šo jautājumu uzskatīja par *eclairé*, tādēļ tā neuzdeva Tiesai prejudiciālu jautājumu.

starptautiskās aizsardzības loģikai. Lai gan Tiesa šajos divos spriedumos patiešām pieļāva, ka saskaņā ar Direktīvas 2011/95 3. pantu starptautisko aizsardzību var piešķirt ģimenes iemeslu dēļ, iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesa to darījusi tāpēc, ka pienākums piešķirt starptautiskās aizsardzības saņēmēja ģimenes locekļiem pēc būtības līdzīgu statusu dalībvalstīm bija noteikts pašas direktīvas 23. pantā. Tomēr attiecībā uz ECPAK 8. panta ¹¹ eksteritoriālajām sekām – kuras, pēc paplašinātās palātas domām, ir vienīgās iespējamās sekas, interpretējot un piemērojot minēto 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu – Direktīvā 2011/95 nekas tāds nav paredzēts.

- 25 Pamatojoties uz spriedumiem *M'Boj* un *Abdida*, iesniedzējtiesa secināja, ka Tiesa ir izslēgusi no starptautiskās aizsardzības loģikas situāciju, kurā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam tiek nodarīts kaitējums ¹² viņa izcelsmes valstī. Iesniedzējtiesa uzskata, ka no šiem spriedumiem, kā arī no spriedumiem *Bundesrepublik Deutschland* un *Ahmedbekova* neizriet, ka Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkta piemērošanas jomas ierobežošana tikai ar ECPAK 8. panta (vai, pakārtoti, citu ECPAK noteikumu) eksteritoriāliem pārkāpumiem ir saderīga ar Direktīvu 2011/95. Tādējādi iesniedzējtiesa jautā, vai – ņemot vērā spriedumus *M'Boj* un *Abdida* –, šādi interpretēto valsts tiesību normu var uzskatīt par valsts tiesisko regulējumu, kas nodrošina ECPAK paredzēto tiesību aizsardzību, kura neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.
- 26 Tālāk iesniedzējtiesa norāda, ka, tās ieskatā, Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkts nav saderīgs ar Direktīvu 2011/95. Šajā tiesību normā ir notikusi nevēlama sajaukšana starp normu, kas iepriekš bija uzskatīta par šķērsli izceļošanas pienākuma uzlikšanai, un Savienības tiesībās paredzēto alternatīvo aizsardzību. Lai gan varētu apgalvot, ka faktiski šī norma nekad nav reglamentējusi alternatīvo aizsardzību Savienības tiesību izpratnē un ka no materiālā viedokļa runa ir par to, lai aizstātu šķērsli izceļošanas pienākuma uzlikšanai, to personu personas apliecībās, kurām ir piešķirta alternatīvā aizsardzība saskaņā ar šo noteikumu, nav norādīts, ka tas ir cits institūts, nevis alternatīvā aizsardzība Savienības tiesību izpratnē, tāpēc arī citās dalībvalstīs šīm personām ir visas tiesības, kas izriet no šī statusa ¹³.
- 27 Atsaucoties uz piemēriem, kad, pēc paplašinātās palātas domām, varētu būt piemērojama tās pieņemtā Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkta interpretācija, iesniedzējtiesa norādīja, ka daudzos no tiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam būtu tiesības uz bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu saskaņā ar Direktīvas 2011/95 15. panta

¹¹ Vai jebkura cita ECPAK noteikuma, izņemot 2. un 3. pantu.

¹² Kaitējums šajos gadījumos būtu atbilstošas medicīniskās aprūpes neesamība izcelsmes valstī.

¹³ Šajā ziņā iesniedzējtiesa norādīja uz spriedumu B. un D., kurā Tiesa pieļāva patvēruma piešķiršanu saskaņā ar valsts konstitucionālajām tiesībām, taču šis valsts tiesību institūts terminoloģijas un funkciju ziņā atšķiras no Savienības tiesībās paredzētajiem institūtiem.

b) punktu. Šajā ziņā iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai būtiska kaitējuma gadījumi, kas ir reglamentēti veidā, kas pārsniedz direktīvas ietvarus, un pamatojas uz kāda ECPAK panta (izņemot 2. un 3. pantu) eksteritoriālajām sekām, ir saderīgi ar šo direktīvu.

- 28 Iesniedzējtiesa uzskata, ka piemērotāka būtu pieeja, ar kuru tiek atzīta tā saucamā Direktīvas 2011/95 apgrieztā vertikālā tiešā iedarbība. No tās 3. panta izriet, ka labvēlīgākiem valsts standartiem ir jābūt saderīgiem ar to. Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkts piešķir ārvalstniekiem alternatīvās aizsardzības statusu arī gadījumos, kad tas nav paredzēts direktīvas 15. pantā. Tādējādi no 3. panta izrietošais princips, saskaņā ar kuru dalībvalstis nedrīkst ieviest labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kurš var tikt kvalificēts par personu, kas tiesīga saņemt alternatīvo aizsardzību, ja tie nav saderīgi ar šo direktīvu. Tikmēr Čehijas likumdevējs šo principu ir pārkāpis.
- 29 Lai gan šajā lietā ir izpildīti nosacījumi, lai pieņemtu šīs tiesību normas tiešo iedarbību (t. i., skaidrība, beznosacījumu raksturs un transponēšanas termiņa beigas), runa ir par tiešu iedarbību, kas vērsta pret privātpersonu, un tas saskaņā ar Tiesas judikatūru¹⁴ nav pieļaujams.
- 30 Tādējādi, ja Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunkts ir pretrunā Savienības tiesībām, tad – iesniedzējtiesas ieskatā – bija atbilstošs iepriekšējā judikatūrā pieņemtais risinājums¹⁵, saskaņā ar kuru šī pretruna nevarēja iedarboties par sliktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem.
- 31 Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ iesniedzējtiesa ir nolēmusi uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu. Ja Tiesa atzītu Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu par pretēju Savienības tiesībām, iesniedzējtiesa varētu turpināt pilnībā piemērot šo tiesību normu, pamatojoties uz tā saucamo Direktīvas 2011/95 apgrieztu vertikālo tiešo iedarbību. Tādējādi spēkā paliktu *Krajský soud v Praze* (Prāgas apgabaltiesas) un *Krajský soud v Brně* (Brno apgabaltiesas) juridiskie uzskati, kā arī to iebildumi, kas vērsti pret iesniedzējtiesas iepriekšējiem lēmumiem, kuros, pēc šo tiesu domām, iesniedzējtiesa neesot pietiekami izvērtējusi, vai iejaukšanās A.B. privātajā dzīvē Čehijas Republikā ir saderīga ar šīs uzņēmējvalsts starptautiskajām saistībām. Iesniedzējtiesa pēc tam pēc būtības izvērtētu, vai atbildētājs ir rīkojies atbilstoši šiem juridiskajiem uzskatiem. Ja Tiesa nonāktu pie pretēja secinājuma, tas tieši ietekmētu A.B. apgalvojumu, kuri ir balstīti tieši uz Patvēruma likuma 14.a panta 2. punkta d) apakšpunktu, pamatotību.

¹⁴ Skat. spriedumus: 2007. gada 5. jūlijs, *Kofoed*, C-321/05, ECLI:EU:C:2007:408, 42. punkts; 1987. gada 8. oktobris, *Kolpinghuis Nijmegen*, 80/86, ECLI:EU:C:1987:431, 9. un 13. punkts; 1987. gada 11. jūnijs, *Pretore di Salò* pret X, ECLI:EU:C:1987:275, 14/86, 19.–20. punkts; 1996. 26. septembris, *Arcaro*, C-168/95, ECLI:EU:C:1996:363, 36.–37. punkts; 2005. gada 3. maijs, *Berlusconi u. c.*, C-387/02, C-391/02 un C-403/02, ECLI:EU:C:2005:270, 73.–74. punkts; un 2014. 27. februāris, *OSA*, C-351/12, ECLI:EU:C:2014:110, 47. punkts.

¹⁵ Skat. šī kopsavilkuma 18. punktu.